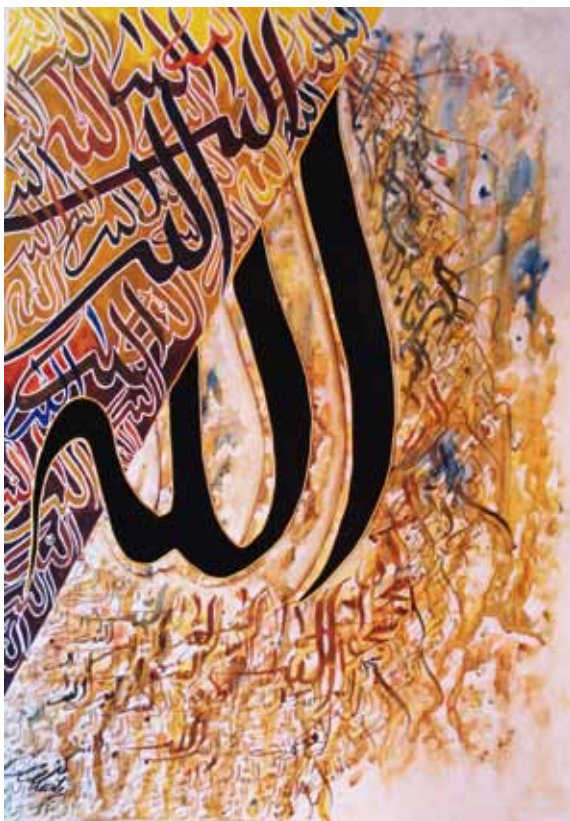

Media & muslimer

Allah, målning av Maaida Noor.

Varför sitter Sverigedemokraterna i Riksdagen? Många journalister menar att det beror på hur media granskar SD – eller bristen på granskning av SD. Jag tror istället att man borde söka svaret i hur minoriteter framställs i media. Särskilt gäller detta mediebilderna av muslimer.

Det finns massor av muslimska länder, men inga kristna ... nej, det är naturligtvis inte sant. Men officiella dokument från USA och Storbritannien ger just den bilden. I USA är "Muslim world" ett standarduttryck med cirka tusen träffar vid sökning på Vita Husets hemsida. Frasen "Muslim countries" ger färre än hundra träffar. På brittisk engelska har "Muslim countries" ungefär lika många träffar som "Muslim world" på Ten Downing Streets hemsida. Men det är omöjligt att hitta ett enda exempel på uttrycket "Christian World" eller "Christian countries" på respektive Vita Husets eller Ten Downing Streets hemsidor. Här kan man verkligen tala om en (omedvetet?) snedvriden världsbild.

En generell sökning över hela nätet på "Muslim World" ger 7,5 miljoner träffar – medan uttrycket "Christian World" ger 2 miljoner. En sökning på "Muslim countries" ger knappt tre miljoner träffar – medan uttrycket "Christian countries" ger knappt en halv miljon. På CNN ger "Muslim world" ungefär 27 000 träffar och "Christian world" drygt 1000. "Muslim countries" ger drygt 7000 träffar, medan "Christian countries" bara ger ett par hundra. På BBC ger "Muslim world" 54 000 träffar, men "Christian world" drygt 3000. Frasen

"Muslim countries" ger drygt 30 000 träffar, medan "Christian countries" ger drygt 1000.

Vita Huset och Ten Downing Street är således mycket mer generaliserande än både nyhetssajter och nätet i allmänhet. Eftersom de båda är stora informationskällor kan man tala om att de är drivande i att skapa en bild av islam och muslimer. Man kan också konstatera att även nyhetssajterna är mycket värre än genomsnittet. Detta är överraskande eftersom de ju är erfarna medieaktörer som förväntas reflektera över stereotyper och språkbruk. Men kanske officiella amerikanska och brittiska politiska dokument skapar en dålig språkkultur även bland journalister som dagligen tvingas arbeta med dessa politiska källor?

Uttrycken "Muslim world" och "Muslim countries" är i sig själva inte nödvändigtvis främlingsfientliga. Men när man endast använder begreppen för att tala om andra än den egna gruppen blir de ett sätt att underförstå att vi är normala och inte behöva kategoriseras – men att muslimer är något annat, något onormalt, som kan klumpas ihop till en gemensam beteckning. En vanlig fördom om islam är att det är en mycket mer

homogen religion än kristendomen. Därmed skulle muslimer lättare kunna dras över en kam och göras ansvariga för enskilda vettvillingars illgärningar. Denna fördom kan naturligtvis inte bevisas, men betraktas ändå ofta av främlingsfientliga som en underförstådd sanning. Ett språkbruk som bara kategoriserar ”de andra”, men inte oss själva, bidrar till en sådan generalisering.

Jag har valt att jämföra just dessa uttryck eftersom de är mycket vanligare än öppen rasism och samtidigt på ett tydligt sätt gör främlingsräds-lan mätbar – inte på mikronivå, inte hos en enskild debattör, men när man ser på hela organisationers sajter och hur de enbart kategoriserar muslimska länder.

På svenska ger en generell sökning på uttrycket ”muslimska världen” 367 000 träffar – medan en sökning på ”kristna världen” ger 97 700. En sökning på ”muslimska länder” ger 126 000 träffar – medan en sökning på ”kristna länder” ger 94 400. På svenska är den amerikanska standardfrasen således klart vanligare, men båda uttrycken är allmänt förekommande. När man så studerar motsvarande uttryck på de svenska riksdagsparti-ernas hemsidor blir resultatet enligt nedanstående tabell.

Två partier sticker klart ut: Sverigedemokraterna och Folkpartiet. Inga andra partier är i närheten av en så stor andel kategoriserande uttryck om muslimska länder. Sverigedemokraterna är klart värst och Folkpartiet har ungefär hälften så många träffar sammanlagt. Sverigedemokraterna har tidigare pekat ut Folkpartiet som det parti man lätt-

tast skulle kunna samarbeta med. De flesta media har behandlat detta utspel som en löjlig provokation från Sverigedemokraternas sida, men man borde kanske analysera de båda partiernas gemensamma tonläge närmare. På tredjeplats ligger Socialdemokraterna – litet oväntat för ett parti som profilerat sig mot rasism i allmänhet, men som kanske inte debatterat tillräckligt internt? Delad fjärdeplats för Kristdemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet som sammantaget har ungefär lika många generaliserande uttryck. Centerpartiet och Miljöpartiet verkar ha mycket duktiga medierådgivare som varnat dem för gruppindelningar.

En detalj är att det i USA populära uttrycket ”muslimska världen” helt dominerar Moderaternas och Vänsterpartiets hemsidor – medan det hos socialdemokraterna är nästan lika vanligt med det mer brittiska ”muslimska länder”. Kanske en effekt av Socialdemokraternas historiskt nära banden till Tony Blairs Labour-regering respektive Moderaternas nära band till USA? Men även hos Vänsterpartiet dominerar helt den amerikanska varianten av uttrycket. Det är för övrigt anmärkningsvärt att, med undantag för de positiva exemplen Centerpartiet och Miljöpartiet och de negativa Sverigedemokraterna och Folkpartiet, så tycks de övriga fyra riksdagspartierna okritiskt flyta med medieströmmen och varken vara särskilt mycket bättre eller sämre än resten av internet. En medveten anti-rasistisk opinionsbildning tycks långt borta.

Nu blir det intressant att söka på Sveriges Televisions och Sveriges Ra-

dios hemsidor. De innehåller även debattutrymme där besökare får kommentera nyheter. En stor del av texten på dessa sidor är således inte skriven av journalister. Men man kan ju ställa den allmänna frågan om sajterna som helhet bidrar till att kategorisera muslimer?

På Sveriges Radio ger sökningen ”muslimska världen” 1120 träffar – sökningen ”kristna världen” sex. Sökningen ”muslimska länder” ger 1100 träffar – sökningen ”kristna länder” ingen. På Sveriges Television ger sökningen ”muslimska världen” 305 000 träffar och ”kristna världen” 1010. Sökningen ”muslimska länder” ger 130 000 träffar och ”kristna länder” 2750.

Man konstaterar snabbt att svenska public service-medias hemsidor inte bara är lika dåliga som genomsnittet av internet – utan att de är mycket värre. Ja, de är till och med proportionellt värre än Sverigedemokraternas egen hemsida! I sin roll som dominerande nyhetssajter är Sveriges Radio och Sveriges Television drivande i att skapa en generaliserande bild av muslimer som enhetliga och kristna som underförstått normala och mångfacetterade. En falsk bild av enhetlig islam som farligt snabbt kan slå över i en bild av islam som sekteristisk – som per definition fientlig till mångfald. Jag tror att det är i mainstream media, som SVT och Sveriges Radio, vi ska börja leta om vi ska ha en förklaring till att Sverigedemokraterna sitter i Riksdagen.

Olof Rydström

Undersökningen genomfördes i början av juni 2011.

Parti	Sökord	”muslimska världen”	”kristna världen”	”muslimska länder”	”kristna länder”
Centerpartiet		0	0	0	0
Folkpartiet		42	2	32	1
Kristdemokraterna		9	0	26	0
Miljöpartiet		0	0	0	0
Moderaterna		27	0	4	0
Socialdemokraterna		27	1	36	1
Sverigedemokraterna		103	0	78	6
Vänsterpartiet		32	3	3	0

Tabell: Antalet träffar per sökord på respektive riksdagspartis hemsida. Undersökt i juni 2011.